

В. МИКОВЪ

ИВ. ОРМАНДЖИЕВЪ

ИСТОРИЧЕСКИ

ОММАСЪ

СРЕДНОЕВЕКОВА

БЪЛГАРИЯ

БЪЛГАРСКА КНИГА СОФИЯ 1943

В. МИКОВЪ

ИВ. ОРМАНДЖИЕВЪ

На изд. Невинъ поикав.
Никонав за добър поикав
от автора, съставляваща баша и
в. Доране. 2. изд. "В. М. Н. Бедонъ"

ИСТОРИЧЕСКИ

8/1111 944 не поикав
с. Нурман

АТЛАСЪ

НА

СРЪДНОВЪКОВНА БЪЛГАРИЯ

ПРЕДИСТОРИЯ НА БЪЛГАРСКИТЕ ЗЕМИ. — КАМЕННА ЕПОХА

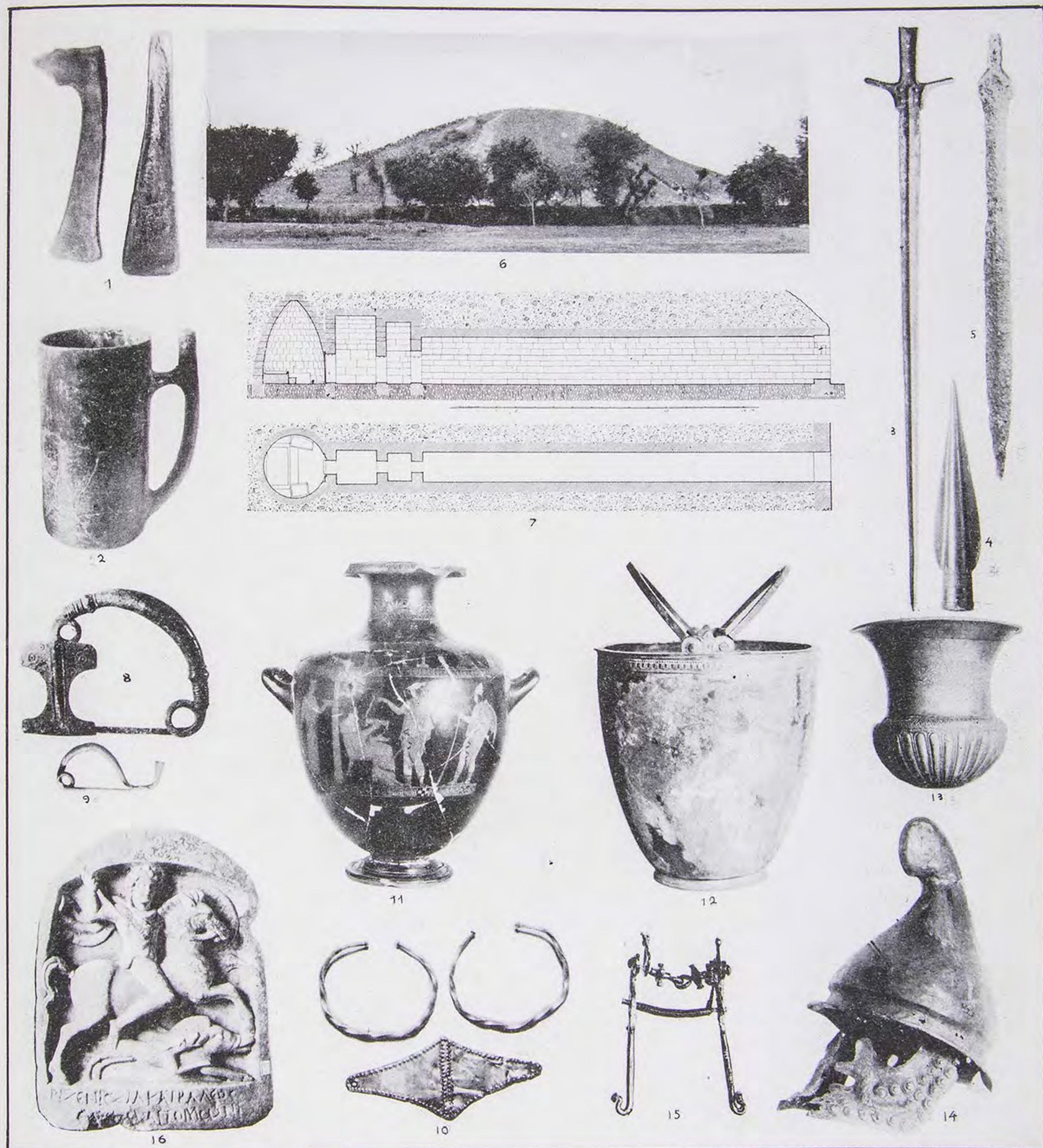
Човѣкътъ е живѣлъ по нашитѣ земи още преди 100000 години. Неговитѣ най-стари следи сж открити въ пещерата „Бачо Киро“ до Дръновския манастиръ, както и въ „Темната дупка“ до Карлуково, Луковитско, пещерата „Моровица“ до Гложене, Тетевенско и др. Този първи обитател е познавалъ огъня, служилъ си е съ дърво, съ очуканъ кремъкъ и неизгладенъ камъкъ. Занимавалъ се е съ ловъ.

Къмъ 7000 г. пр. Хр. по нашитѣ земи отново се явява човѣкъ, който вече живѣе и вънъ отъ пещеритѣ. Той се е занимавалъ съ ловъ и отчаси съ земедѣлие, познавалъ глинени сждове и си е служилъ съ кремъкъ и добре изгладени камени орждия.

Къмъ 2500 г. пр. Хр. земитѣ ни сж населени съ единъ по-културенъ народъ. Той живѣе въ укрепени села или известнитѣ днесъ селищни могили, занимавалъ се е съ земедѣлие, скотовѣдство, ловъ, правилъ е хубави глинени сждове и много добре изгладени камени брадви.

1. Кремъченъ ножъ отъ пещерата „Бачо Киро“ до Дръновския манастиръ — палеолитна епоха. 2. Селищна могила до Русе, обитавана между 2500—2000 г. пр. Хр. 3. Камененъ чукъ съ дупка отъ къмъ 2500—2000 г. пр. Хр. отъ Просъченъ (Драмско). 4. Моделъ на глинена колиба отъ селищната могила до Шуменъ. 5. Харпунъ за ловене на риба отъ Русе. 6. Кремъчна брадва отъ Кубратъ. 7. Кремъченъ ножъ, кремъченъ връхъ за стрела и костени шила отъ с. Салманово (Преславско). 8. Глиненъ идолъ отъ Пазарджишко. 9. Костенъ идолъ отъ Русе. 10. Глиненъ сждъ отъ Салманово. 11. Глиненъ сждъ отъ Юнацитъ (Пазарджишко). 12. Каменна мелница (хромелъ) отъ Шуменъ. 13. Глиненъ сждъ отъ Прославъ (Пловдивско). 14. Глиненъ сждъ отъ Салманово.

1. Медни брадви отъ Варненско — бронзова епоха. 2. Глиненъ сждъ отъ Веселиново (Ямболско) — бронзова епоха. 3. Бронзовъ мечъ, микенски типъ, отъ Долно Левски (Панагюрско). 4. Бронзовъ връхъ за копие отъ Саранци (Новоселско). 5. Желѣзенъ мечъ отъ Александрово (Ловчанско). 6. Надгробна могила до Дуванли (Пловдивско), V в. пр. Хр. 7. Разрѣзъ на надгробната могила до Мезекъ (Свиленградско), IV в. пр. Хр. 8. Бронзова фибула отъ Царъ Борисъ (Панагюрско), V в. пр. Хр. 9. Сребърна фибула отъ Лага (Ботевградско). 10. Златни гривни и нагрѣдникъ отъ Г. Желѣзна (Троянско), V в. пр. Хр. 11. Старогръцка глинена ваза отъ Дуванли. 12. Бронзова кофа отъ Брѣзово (Пловдивско), V в. пр. Хр. 13. Сребъренъ сждъ отъ Върбица (Преславско), V в. пр. Хр. 14. Бронзовъ шлемъ отъ Ковачовица (Неврокопско). 15. Желѣзна юзда отъ Виноградъ (Г. Орѣховско), III в. пр. Хр. 16. Оброчна плоча на Тракийски конникъ отъ Пловдивско, III в. сл. Хр.

ПРЕДИСТОРИЯ НА БЪЛГАРСКИТЕ ЗЕМИ. — МЕТАЛНА ЕПОХА

Къмъ 2000 год. пр. Хр. тракитѣ заселили Балканския п-въ. Тѣ сж живѣли въ пещери, селищни могили и върху наколни жилища. По-късно идватъ и илиритѣ. Тѣ изтласкватъ тракитѣ и заематъ западната половина на Балканския п-въ. Както едниѣ, така и другиѣ сж се занимавали съ земедѣлие, скотовѣдство и ловъ. Отначало оржията имъ сж били отъ медъ, следъ това отъ бронзъ и около 10—8 в. пр. Хр. вече се употребява и желѣзото. Тракитѣ и илиритѣ сж се дѣлили на много племена, които враждували помежду си, затова и не могли да образуватъ голѣми, силни и дълготрайни царѣства. Покрай морскитѣ брѣгове гърцитѣ основаватъ свои колонии. По-късно тукъ се заселватъ и скити, подирѣ тѣхъ идватъ келтитѣ и много по-късно, въ 46 г. сл. Хр. римлянитѣ заематъ цѣлия Балкански п-въ.

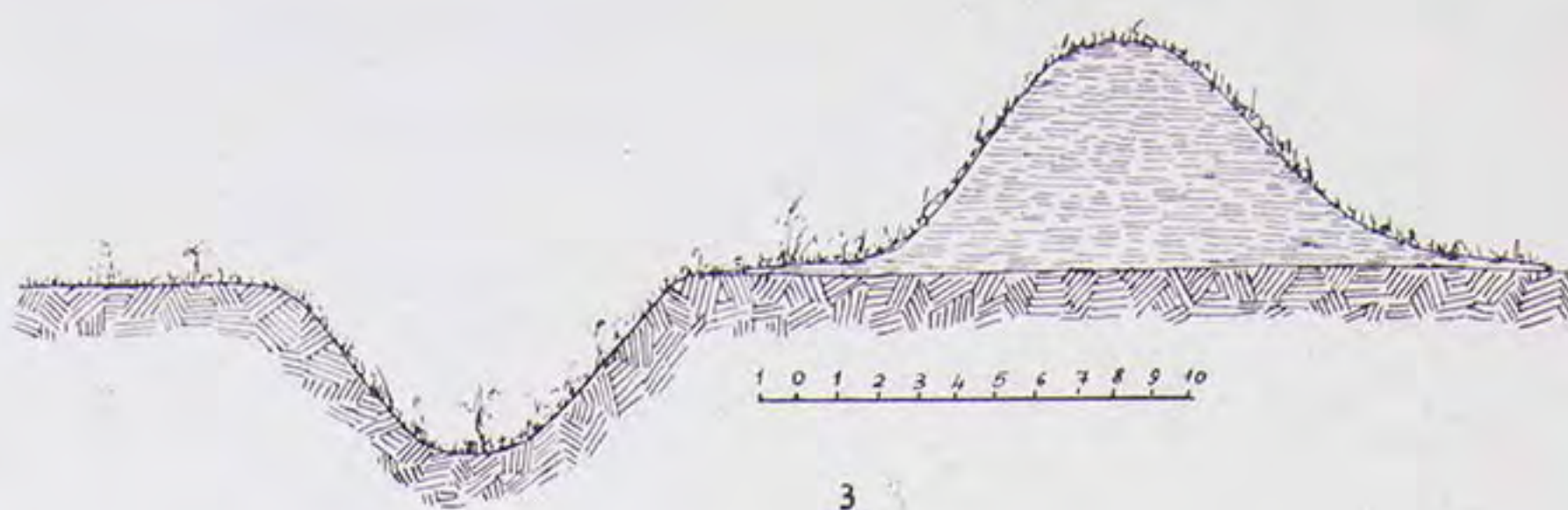
СЛАВЯНИТЪ НА БАЛКАНСКИЯ ПОЛУОСТРОВЪ

Презъ VI в. славянитѣ нападали Балканския полуостровъ за да ограбватъ жителитѣ му. Византия не е била въ състояние да се брани отъ тѣхъ. За да запази поне Цариградъ, императоръ Анастасий съградилъ „дългата стена“ въ 511 г.

Презъ първата половина на XII в. славянитѣ се установили на постоянно мѣстожителство въ цѣлия Балкански полуостровъ. Отъ тѣхъ 25 племена образували въ българската държава днешния български народъ. Тѣ живѣли въ бедни кѣщи, занимавали се съ земедѣлие, скотовѣдство и ловъ.

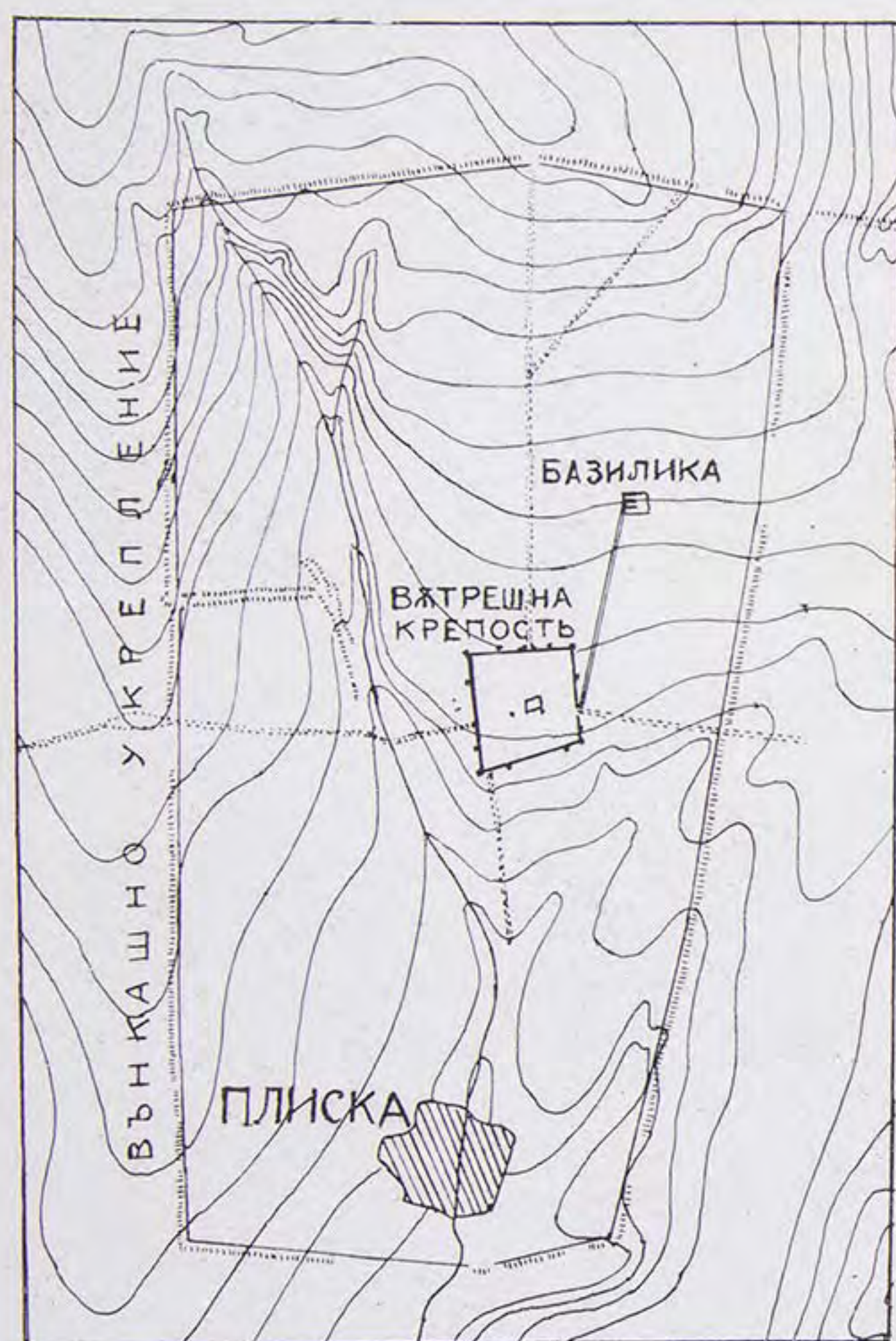
1

3

4

2

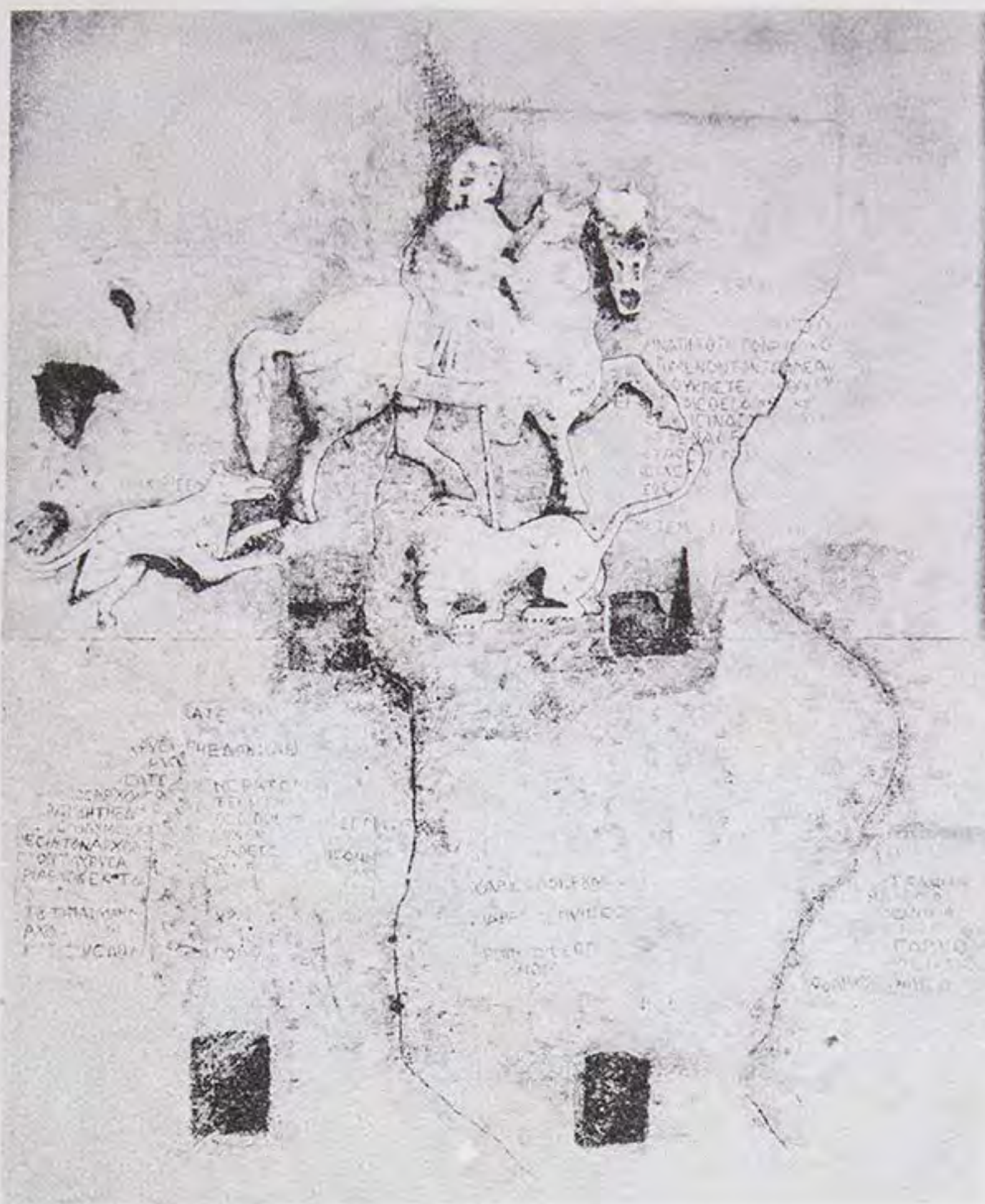

5

6

1. Землено укрепление на канъ Аспарухъ при с. Николицелъ до Тулча, 48 кв. клм. 2. Аспаруховиятъ станъ въ Плиска (Новопазарско); външното окопно укрепление заема 23.3 кв. клм. Омуртаговото вътрешно каменно укрепление, заема 0.5 кв. клм., съ голъмъ дворецъ или тронна палата, езически храмъ и други постройки. 3. Разрѣзъ на прабългарски окопъ, съ ровъ, берма и насипъ. 4. Възпоменателни паметници около Плиска, издигнати въ честь на загиналитъ далечъ отъ родината си прабългарски войници. 5. Голъмиятъ дворецъ въ Плиска, дългъ 52 м. и широкъ 26.5 м., съ масивни, до 2'6 м. широки стени, правени отъ голъми правоъгълни каменни блокове. 6. Релефъ отъ пѣсъчникъ съ изображение на лъвъ отъ Стара-Загора, VII—VIII в. сл. Хр.

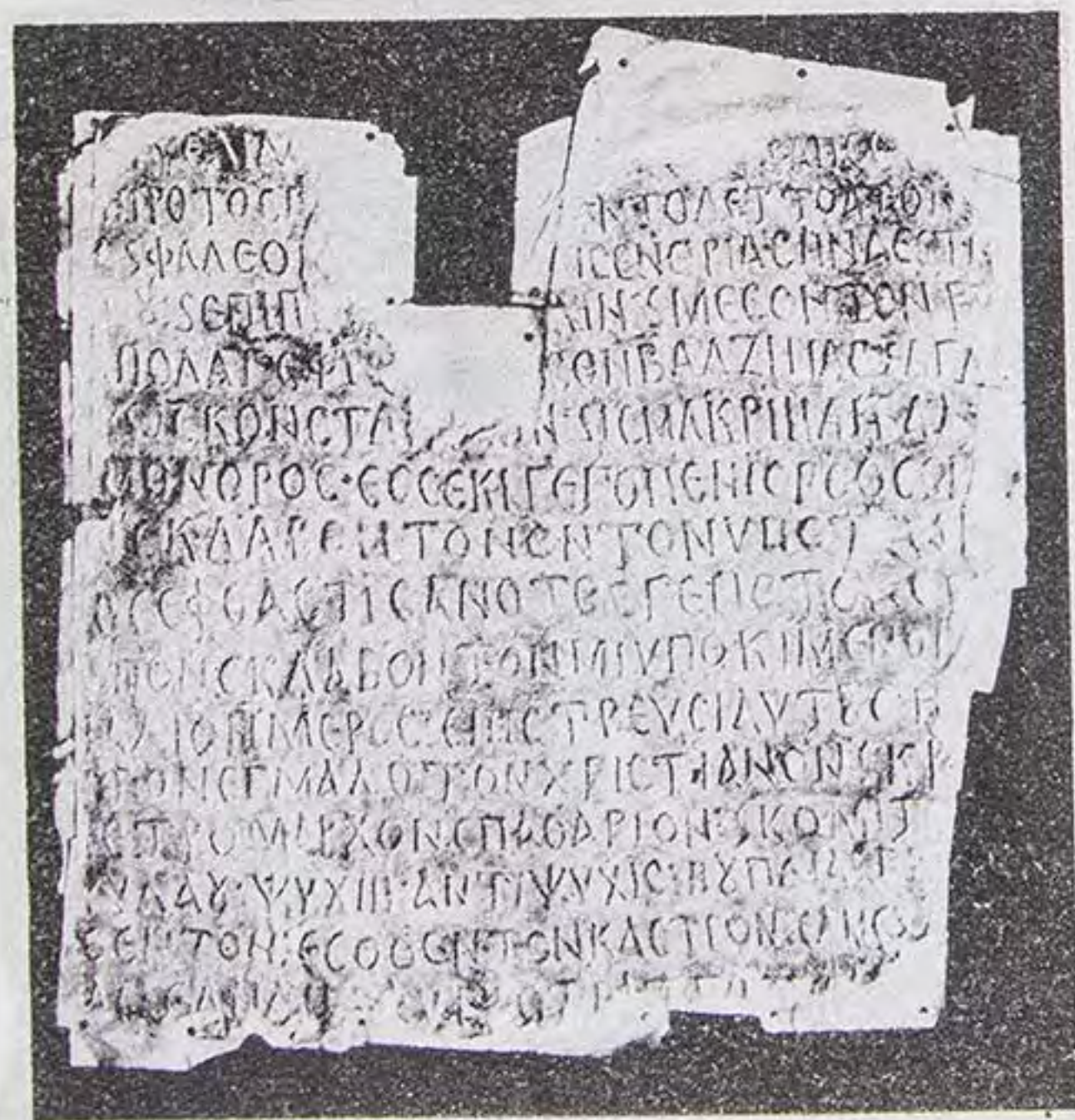
1

2

3

5

4

1. Мадарският конникъ, който представя канъ Крумъ въ естествена голѣмина, изваянъ върху скалата на 23 м. отъ подножието ѝ. 2. Входнитѣ врата на крепостъта надъ скалитѣ при Мадара, правена съ добре издѣлани голѣми каменни блокове. 3. Крумови войници, споредъ единъ коженъ ржкописъ отъ X—XI в. 4. Крумъ преследва византийския императоръ Лъвъ V, споредъ миниатюритѣ на Манасиевата хроника въ Ватиканската библиотека отъ XIV в. 5. Омуртаговиятъ надписъ отъ с. Сѣчище, Новопазарска ок., въ който е увѣковеченъ 30-годишния миръ съ Византия отъ 814—815 год. Отъ надписа е запазена само горната частъ съ дветѣ условия — границитѣ и размѣната на пленници.

БЪЛГАРИЯ ПРЕЗЪ VII и VIII в.

Аспарухъ или Исперихъ завзелъ северна Добруджа и следъ войната съ Константинъ IV Погонатъ сключилъ миръ въ 681 г. Този миренъ договоръ се приема за основаване на българската държава, южно отъ Дунава.

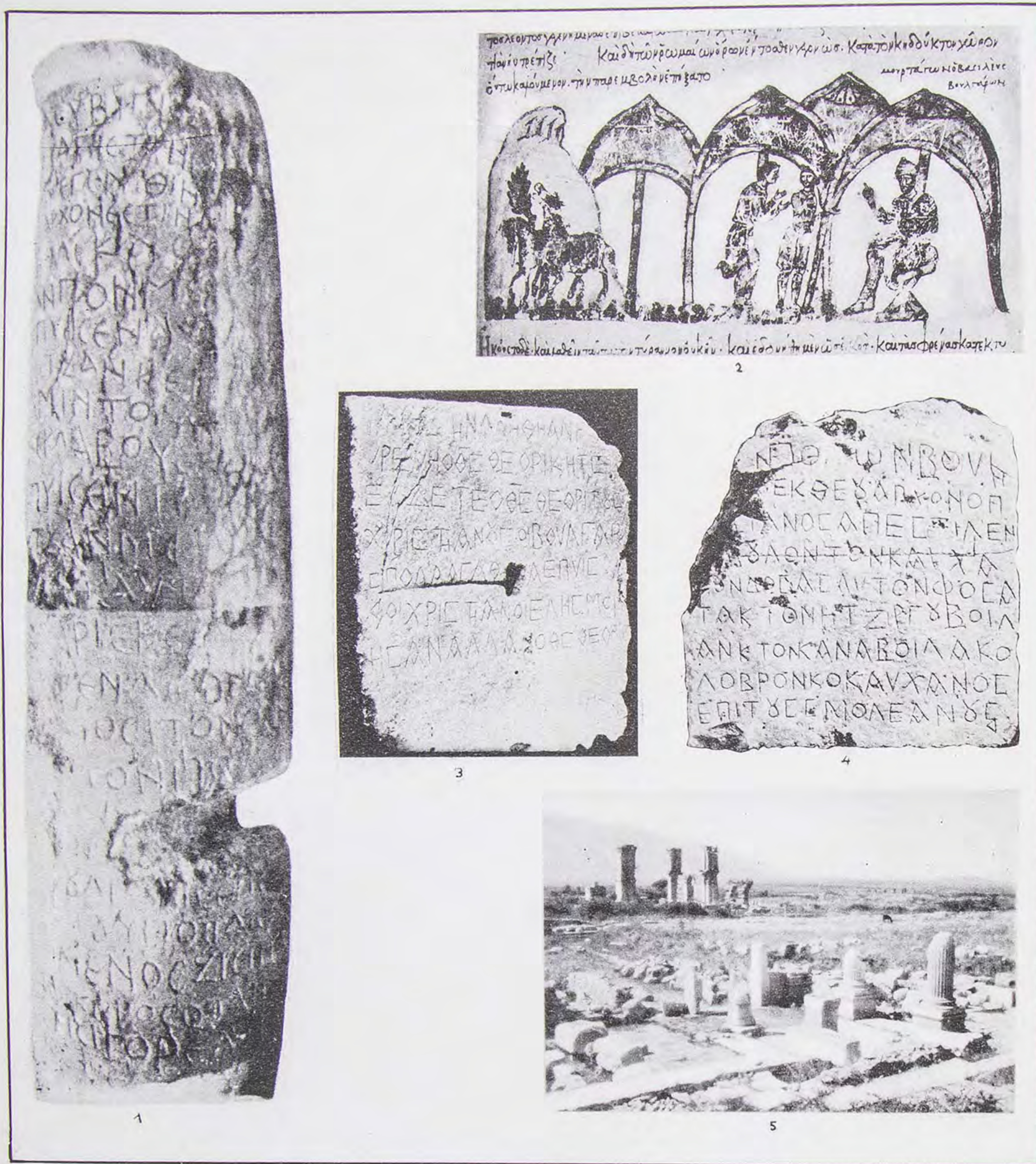
Тервелъ е сключилъ миръ съ Теодисий III въ 716 г. при следнитѣ четири условия: 1. „Загоре“ се признава за българско владение. 2. Византия плаща годишенъ данъкъ на България въ злато, или дрехи или червени кожи. 3. Българцитѣ, дветѣ държави да си предаватъ взаимно и 4. Търговията да става съ пломби и мито върху стокитѣ.

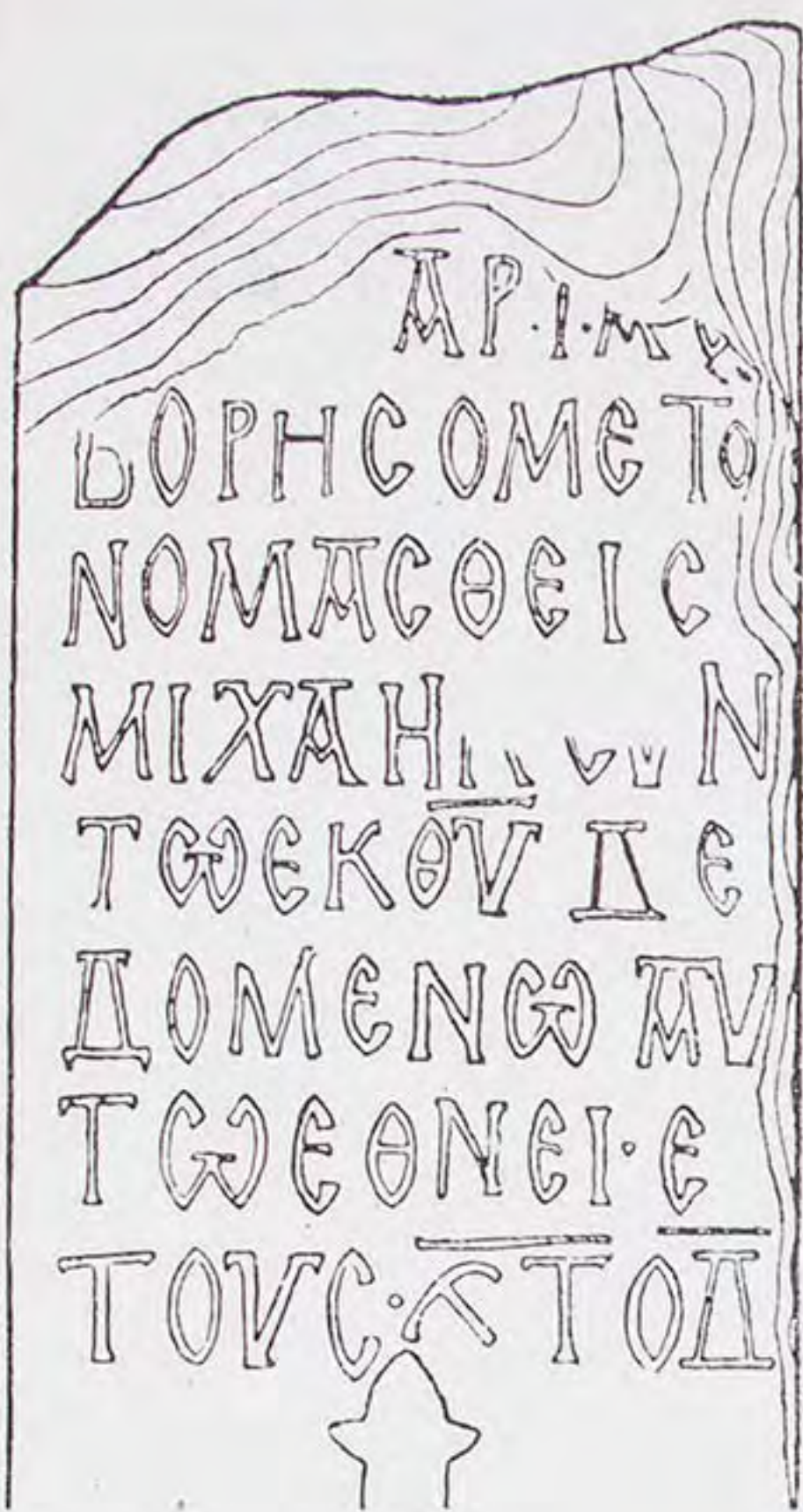
БЪЛГАРИЯ ПРИ КРУМА И ОМУРТАГА

Крумъ (803—814) издигналъ България наравно съ Свещенната римска империя на Карла Велики и Византия. Той превзелъ Срѣдецъ (809), сразилъ ромейтъ на 26 юлий 811 год. около р. Тича и стигналъ прѣвъ предъ Цариградъ като победителъ.

Омуртагъ (814—831) завършилъ военното дѣло на баща си като сключилъ миръ съ Византия въ края на 814 или началото на 815 г. Условията на мира сж ни известни отъ Сюлейман-койския надписъ. Омуртагъ е построилъ дворци на р. Тича и на Дунавъ и издигналъ паметници на бележити свои сътрудници.

1. Омуртаговъ надписъ отъ 29 августъ 821 г. до 16 августъ 822 г., намѣренъ при с. Чаталаръ (дн. Крумово, Преславско), въ който се говори за построяване на дворецъ и мостъ на р. Тича съ 4 колони и 2 медни лъва. При царъ Симеонъ около този дворецъ възниква градъ и столица Преславъ. 2. Омуртагъ приема пратеници на византийския императоръ Михаилъ Рангабе, миниатюра споредъ хрониката на Скилица (X в.), която се пази въ Мадридската народна библиотека. 3. и 4. Камени блокове съ надписи отъ времето на Пресиана, намѣрени въ стария градъ Филипи, въ които се говори за походитѣ на кавханъ Избулъ срещу гърцитѣ и смолѣнитѣ. 5. Градъ Филипи: въ дъното се виждатъ развалинитѣ на базиликата, въ основитѣ на която сж намѣрени двата надписа на Пресиана.

3

5

2

1

4

1. Условенъ образъ на князь Бориса отъ края на XV в., споредъ стенописа (фреска) въ черквата Санта Мария инъ Органо въ гр. Верона (Италия). 2. Покръстването на българитѣ, споредъ миниатюритѣ на Манасиевата хроника отъ XIV в. 3. Камененъ надписъ отъ стария български градъ Главиница (днесъ Балша, между Бератъ и Валона въ южна Албания). Въ надписа се говори за покръстването на Бориса, което е станало между 1. IX. 865 до 31. VIII. 866 г. 4. Образътъ на Св. Климента, споредъ дървениятъ релефъ отъ XIV в., днесъ запазанъ въ Охридската черква Св. Богородица, наричана още Св. Климентъ. 5. Образътъ на Св. Наума, по икона отъ Охридската черква Св. Климентъ отъ XVII в.

БЪЛГАРИЯ ПРИ МАЛАМИРА И ПРЕСИАНА

Маламиръ (831—836) е билъ братовъ синъ на Омуртага. Важно участие въ управлението е вземалъ при него кавханъ Избулъ. Споредъ единъ надписъ, Избулъ построилъ водопроводъ на Плиска и го предалъ на Маламиръ да го открие.

Пресианъ разширилъ България въ областта на Нишъ, централна и западна Македония. Той пръвъ слѣзълъ на Бѣло-море, между рѣкитѣ Места и Струма.

БЪЛГАРИЯ ПРИ БОРИСА (852—889)

Борисъ придобилъ излазъ на Адриатическо море, но отстъпилъ на Византия Пресиамовата придобивка на Бѣло-море.

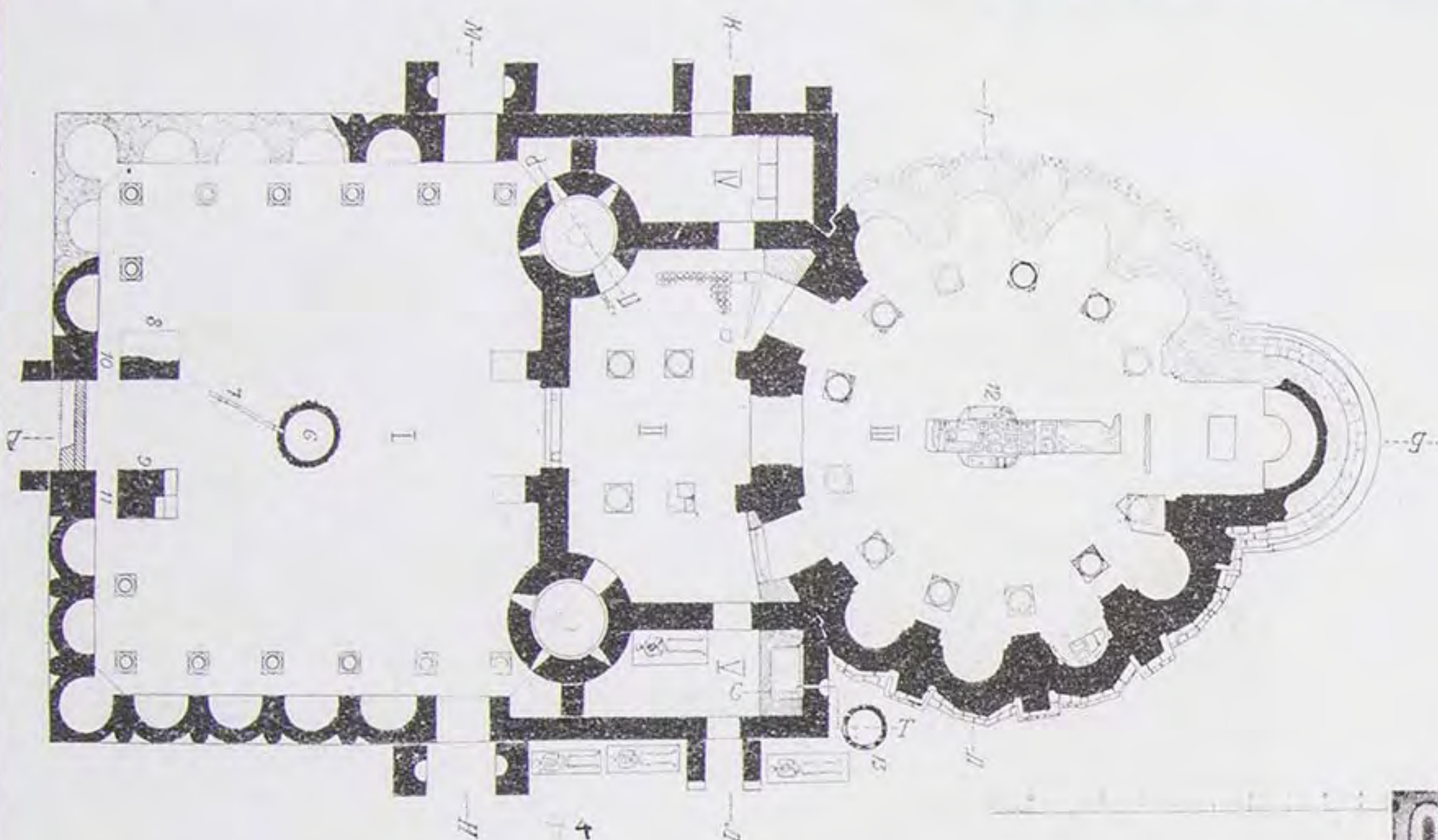
Най-важното дѣло на Бориса е покръстването му въ 865—866 г. Той е създакъ българска църква въ 870 г., а отъ 885 г. е подготвилъ нейното послаянчване съ помощта на Св. Климента и Св. Наума. Подготвенитѣ отъ тѣхъ ученици поели духовния животъ на България при царъ Симеона.

ΕΤΟΥΣΑΠΟΚΤΕ, ΣΥΒΙΝΖ
 ΟΡΟΣΡΩΜΑΙΩΝΚ, ΒΟΛΓΑΡ
 ΕΠΙΣΥΜΕΩΝΕΚΘΥΑΡΒΟΛΓΑΡ

ΕΠΙΘΕΟΔΩΡΘΟΛΓΘΡΑΚΑΝ
 ΕΠΙΔΡΙΣΤΡΘΚΟΜΙΤΟΥ

3

5

1

6

1. Царь Симеонъ преследва византийския императоръ Константинъ VII Багренородни, споредъ миниатюрата на Маңасиевата хроника. 2. Камененъ надписъ, намѣренъ при с. Наръшъ, Солунско, за границата между ромеитѣ и бѣлгаритѣ при царь Симеона отъ 904 г. 3. Развалини на кръглата църква въ Преславъ, гледана отъ западъ. 4. Планъ на кръглата Симеонова църква въ Преславъ, съ запазени, на мѣста, зидове до 3.5 м. високи и полукръгли ниши, предъ които се редѣли 12 колони отъ бѣлъ мраморъ, а надъ тѣхъ куполъ съ диаметръ 10 м. 5. Глазирани керамични плочки отъ кръглата църква. 6. Керамична плочка отъ Патлейна.

1

2

3

4

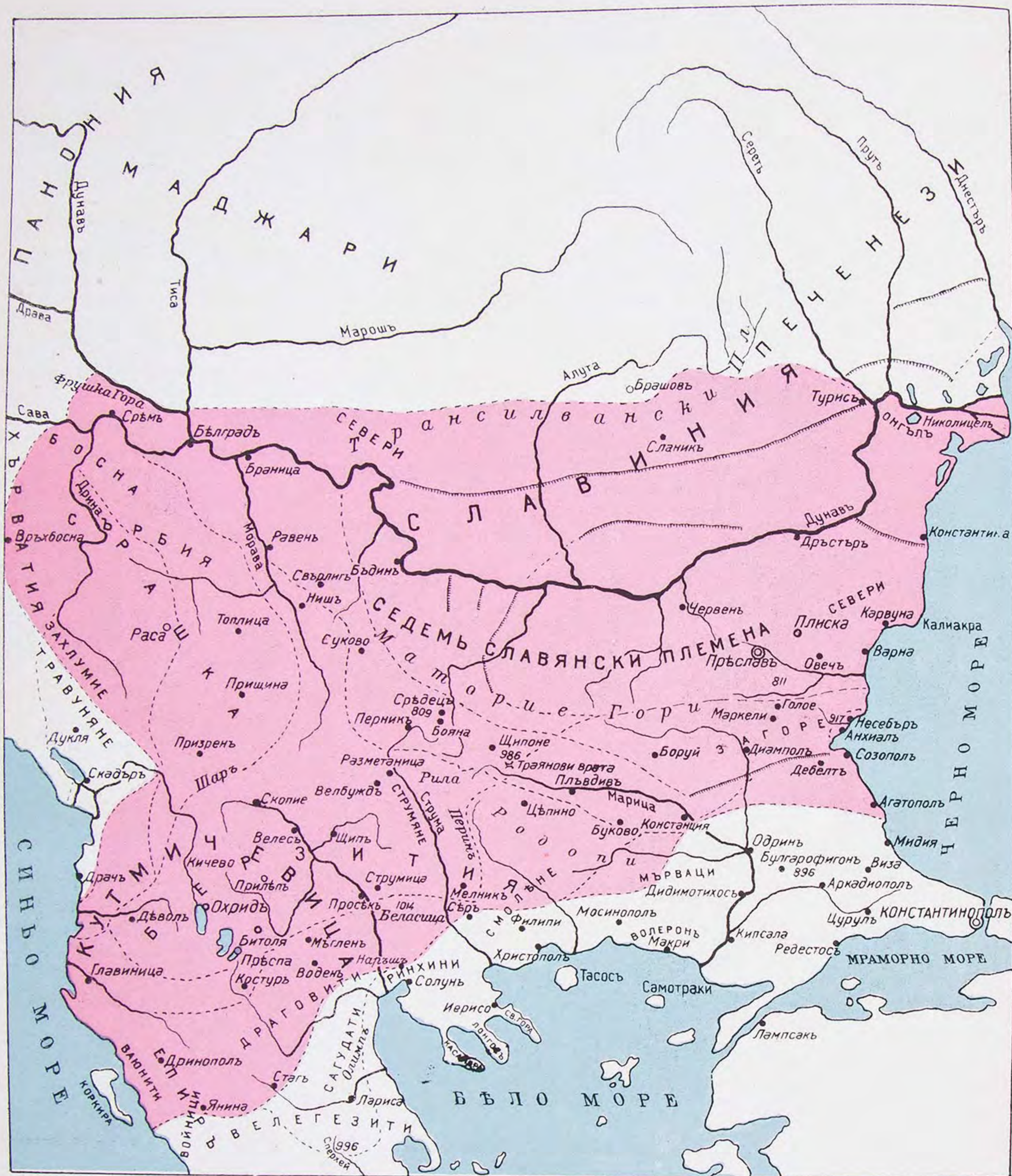

5

+ В І Н М А ѿ Т Ъ Ч А Н С Ъ
 Н Н А Н С Т А Г О ѿ О У Х А Д
 З С А М О Н ѿ Б Р А Б Ъ Б Ж
 П О Л А Г А Х П А М А Т Ъ
 ѿ Н М А Т Е Р Н Н Б Р А Т
 А І К Р Ъ С Т ѿ Х Ъ С Н
 Н М Е М А О У С Ъ П Ъ У
 І С О Л А Р А Б Ъ Б Ж Н
 ѿ А В А ѿ Н А П Н С А
 А ѿ Т О О Т З С Ъ Т В С
 У ѿ Ф А Н Н З А Н

6

1. Образътъ на св. Иванъ Рилски, споредъ стенописа на черквата Св. Петъръ и Павелъ въ Търново, отъ XIV в. 2. Нашествие на руситѣ въ България при князь Светославъ, 968 и 969 г., споредъ Манасиевата хроника. 3. Изгледъ отъ „Траяновитѣ врата“ при Ихтиманъ, гдето царь Самуилъ разбилъ византийския императоръ Василий II на 17 августъ 986 г. 4. „Траяновитѣ врата“, споредъ скицата на италианеца Л. Марсили, отъ първата половина на XVIII в. 5. Изгледъ на Самуиловата крепостъ въ Охридъ. 6. Най-стариятъ български надписъ съ българско писмо отъ 993 г., поставенъ отъ царь Самуила въ с. Германъ до Прѣспанското езеро, за възпоменание на баща му, майка му Рипсимия и братъ му Давидъ.

БЪЛГАРИЯ ПРИ ЦАРЬ СИМЕОНЪ ВЕЛИКИ (893—927)

Царь Симеонъ направилъ България **славянско** културно огнище въ Европа, трето по редъ следъ елинското и латинското. Това ново огнище издигнало началото: **всѣки народъ да твори на своя роденъ езикъ.**

Симеонъ победилъ византийцитѣ при Българофигонъ въ 896 г. Следъ това политическиятъ и културенъ възходъ на България довели Симеона до нови войни съ Византия (913—927) за надмощие на Балканския п-въ. Победата му при Ахело на 20 августъ 917 год., направила България пълненъ господарь на полуострова.

БЪЛГАРИЯ ПРИ ЦАРЬ САМУИЛЪ

Следъ Симеона синътъ му Петъръ (927—969) сключилъ миръ съ Византия, която го признала за „царъ на българитѣ“. При неговото управление България е въ упадъкъ. Следъ смъртта му България се е раздѣлила на източно и западно царство. Византия покорила източното — въ 972, а западното продължило борбата още 46 г.

Самуиловото царуване е бележито съ непрестанни войни срещу Византия. Въ 986 год. той разбива византийцитѣ при „Траяновитѣ врата“. Василий II Българоубиецъ най-сетне превзелъ Охридското царство въ 1018 г., но не съ победи, а чрезъ предателство на частъ отъ управницитѣ-боляри.

1

4

2

5

3

6

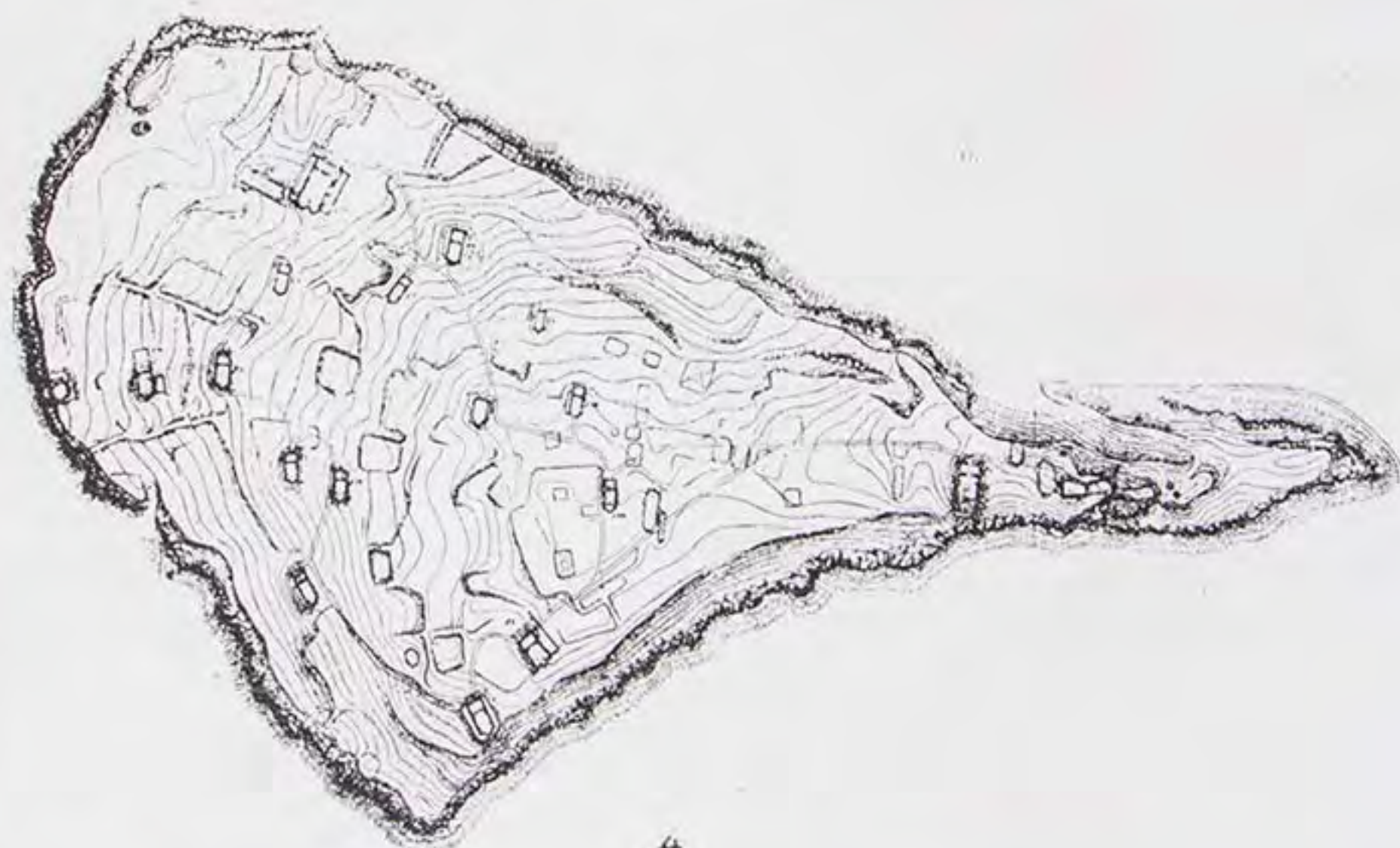
1. Черквата Св. Иванъ въ Несебъръ строена презъ XI в. 2. Черквата Св. Богородица въ Бачковския манастиръ, градена въ 1604 г. на мѣстото на сградитѣ на построения въ 1083 г. отъ грузинеца Григорий Пакурианъ по-старъ манастиръ. Пакурианъ като управител на Родопската областъ е загиналъ въ борба съ печенезитѣ въ 1086 г. 3. Черквата Св. София въ Охридъ, построена между IX и XIV в. и, по-късно поправяна много пжти. 4. Черквата въ манастира св. Пантелеймонъ до с. Нерези — Скопско, строена въ 1153 г. 5. Църквата въ с. Германъ до Прѣспанското езеро, строена къмъ XI в. 6. Крепостъта Неозиконъ до с. Мезекъ, Свиленградско, строена между XI—XII в.

1

2

4

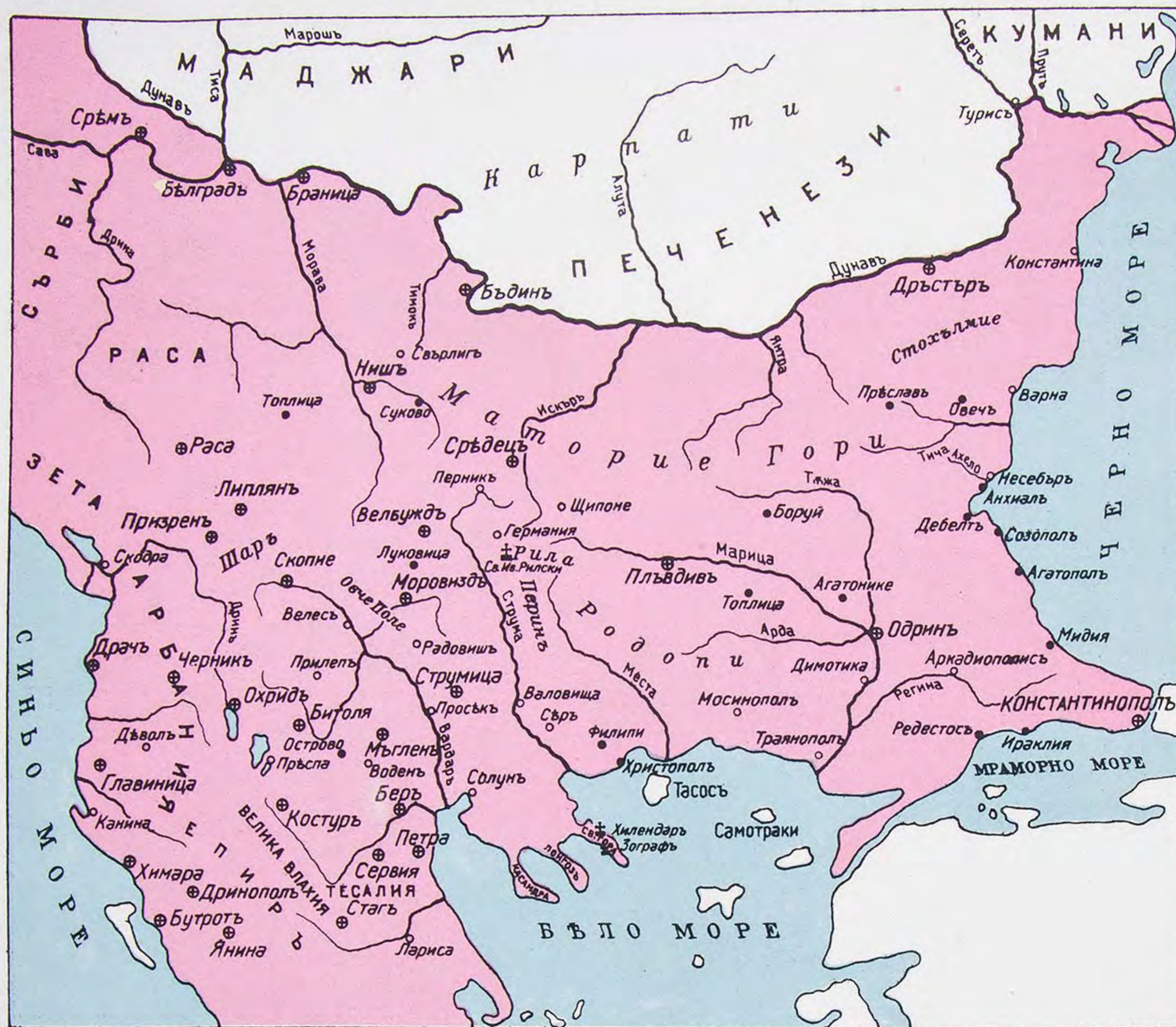

3

5

1. Източната част на църквата Св. Димитъръ въ Търново преди земетресението презъ 1913 г. Църквата е построена отъ братята Асенъ и Петъръ и при освещаването ѝ на Димитровденъ 1185 г., обявили възстание срещу византийското робство. 2. "Хисарътъ", надъ Ловечъ, гдето Асенъ воювалъ 3 месеца съ Исакъ II Ангелъ и сключилъ миръ въ 1187 г., споредъ който Византия признала независимостта на българското царство. 3. Планъ на „Царевецъ“ въ Търново, гдето сега освенъ остатъци отъ крепостнитѣ стени личатъ и основи на старобългарски постройки. 4. Планъ на „Трапезица“ въ Търново. 5. Украса отъ стенопись на една черква въ „Трапезица“.

БЪЛГАРИЯ ПОДЪ ВИЗАНТИЙСКОТО РОБСТВО (1018—1185)

Василий II оставил България да се управлява от неговъ замѣстникъ въ Скопие съ титла „Дукъ на цѣла България“. Въ църковно отношение тя е запазила своитѣ български епархии начело съ архиепископъ Иоанъ Дебърски, съ седалище въ Охридъ.

Следъ смъртта на Василий II (1025) положението на боляритѣ и народа се влошило, а отъ 1037 г. за охридски архиепископъ билъ поставенъ грѣкъ. Въ 1040 г. Петъръ Делянъ и Тихомиръ дигнали народа на възстание въ Нишъ и Драчъ. Възстанниците се събрали въ Скопие, гдето избрали Петъръ Делянъ за царъ, но въ 1041 г. неговиятъ братовчедъ Алусианъ го ослѣпилъ. Народътъ останалъ безъ водачъ и възстанието е било потушено.

Втори пжтъ българитѣ възстанали въ Скопие начело съ болярина Георги Войтехъ (1072), но и това възстание завършило съ неуспѣхъ (1073).

БЪЛГАРИЯ ПРИ АСЕНА И ПЕТРА (1185—1197)

Като боляри съ свои кули на р. Янтра на Трапезица и Царевецъ, тѣ дигнали възстание на 26 октомврий 1185 г. Следъ неуспѣха на Исакъ II Ангелъ при Ловечъ, билъ сключенъ миръ въ 1187 г. и Асенъ станалъ царь. Подиръ 3-тия кръстоносенъ походъ на Фридрихъ I Барбароса, България отъ отбрана минава въ настѣпление спрямо Византия, или въ война за освобождение и обединение на българския народъ. Презъ 1194 г. Асенъ превзелъ Срѣдецъ и се спусналъ на югъ. Като обсаждалъ Стръ, той получилъ известие за заговора на болярина Иванко и се върналъ въ Търново. Иванко убилъ Асеня, но не мѣжалъ да се задържи на престола съ византийска помощъ. Петъръ го изгонилъ, но и той наскоро станалъ жертва на сѣщитѣ междуособици.

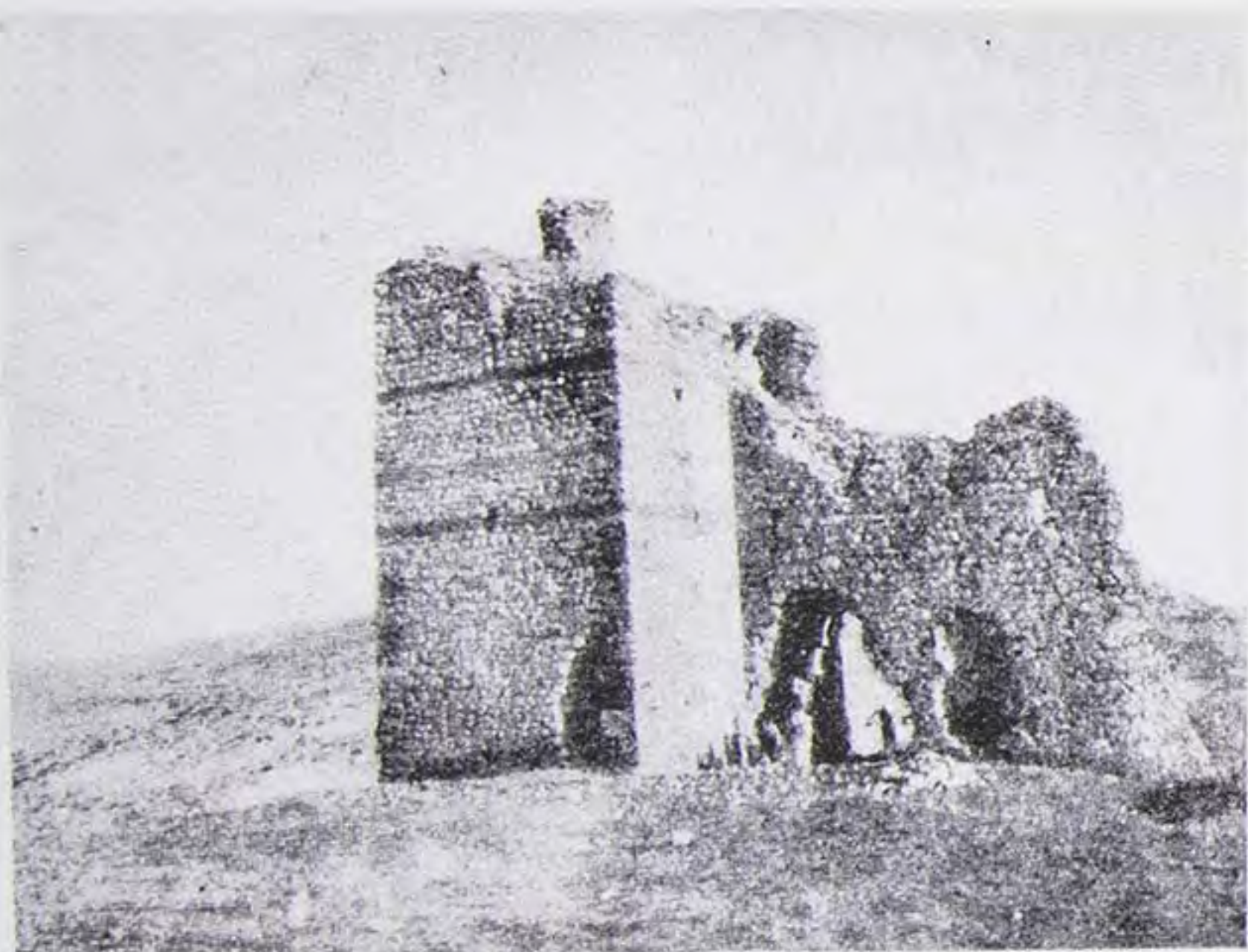
Братята Асеновци олицетворяватъ държавното единение на България, докато частъ отъ боляритѣ служели на своитѣ честолюбиви сртемежи за властъ и корона.

1

3

2

4

1. Останки отъ голѣмата крепостъ на Сѣръ, която е играла важна роля въ борбитѣ на сръдновѣковна България за завладѣването на Бѣломорието. 2. Крепостна кула и врата на крепостта до Фикелъ, източно отъ Свиленградъ, южно отъ която на 14 априлъ 1205 г. е станало сражението между царъ Калоянъ и латинския императоръ Балдуинъ Фландърски. Въ това голѣмо сражение, Калоянъ пленилъ латинския императоръ и го отвелъ въ столицата си Търново. 3. Балдуиновата кула до Търново, напълно поправена въ ново време, въ която билъ затворенъ пленениятъ отъ Калоянъ латински императоръ Балдуинъ. 4. Беязъ-куле, представя частъ отъ сръдновѣковната крепостъ на Солунъ, при която е билъ убитъ Калоянъ въ 1207 г.

1

+ ВЛѢ 2 ЧЛН ІНГАЗЫ ѿѿ ВЪХАБВЕРЫ ЧЪ
 ІСАДРЖЧБЛѢСНѢСТАДОѿЕЧЪ СЪЗДА
 ѿЗАУЛАПІСАѢСЪКРАДОКОМЧАПЪУТХЖСІЖУЫ
 ВЪНІАСТЫННІХЖПІНЖВЫВЛѢ ЧѢМОЕГО
 ВЪЖЛѢПСАДЕСАХРАѢЗНЗЛѢЗОНѢРАѢВЪНН
 ІРАЗВІВОІСКЖРЪЧЖІСАПЪКНОРАОДРКОМННА
 СВЕСЪНБЛЪРЗІЕГОЗЕМАВСАПЪА ѿОДНАНДОРАУ
 ГРЪЧЖІЦЕЖѢАІСКЖІСРЪСЖЖЖІСЖЦЫГРДОВО
 ОІКРЪРЪГРІСАПЪТОГРІДРЖАХЖРЖЗНННПОРЖЖ
 ЧѢМОЕГОПОВІНОВАХЖСАПОКЕЖІНОГОЧѢННХЖРАЗ
 НБІЕІННОРАДІАІСВОІАІСГРѢВАЖАЦЕБѢХЖБУТАОПОВ
 ЛѢВЫХЖБОВЕЗІЕБІНДѢЛОІСЛОВОСЪВРШАЕѢСАТОМОУ
 СЛАВАВЗВЪКЪІАМІНЪ

2

+ ВЛѢ: С: Т: ЛО:
 : ЕН: Д: БСВЗЗДВНЖЕ
 НЗІ: Ч: АСѢН: БЛГА
 РОМЪ: НГРЗКОМЪ: ТАЖЕ
 НРО: УНМЗСТРАНА
 МЪП: ОСТАВНАЛЕК
 СЪСЕ: ВАСТА: НСН
 ЗДАСЕ: ІГРАДЗ:

4

6

3

5

1. Изгледъ на Клокотница, Хасковско, гдето Иванъ Асенъ II победилъ епирския деспотъ Киръ Тодора въ деня на св. 40-мченици 1230 г., като го пленилъ съ цѣлата му войска и свита.
 2. Надписъ отъ Иванъ Асенъ II върху колона, която се намира въ църквата Св. Четиридесетъ мж-ченици въ Търново, въ който се говори за разширението на България следъ Клокотнишката битка.
 3. Църквата въ крепостта при Асеновградъ, която е строена презъ XIII в. 4. Камененъ надписъ, който се е намиралъ върху една скала подъ Асеновградската крепостъ, въ който се говори, че крепостта е поправяна отъ Ив. Асенъ II въ 1230—31 г. при сеаста Алекси. 5. Изгледъ на частъ отъ крепостта „Царевецъ“ въ Търново. 6. Златна монета отъ Ив. Асенъ II.

БЪЛГАРИЯ ПРИ ЦАРЬ КАЛОЯНЪ (1197—1207)

Най-малкият брат на Асеня и Петра, Калоянъ, довършилъ освободителното и обединително дѣло. Въ 1201 год. той превзелъ Варна, а въ 1203 год — Нишъ, Браничево и Бѣлградъ. Папа Иннокентий III го призналъ за гех, а българския архиепископъ — за примасъ на българската църква (1204). Тази уния не попрѣчила на Калояна да воюва срещу Латинската империя, за защита на българскитѣ земи отъ кръстоносцитѣ. Близу до Одринъ той ги победилъ и пленилъ тѣхния императоръ Балдуинъ (1205) г. Следъ победата при Одринъ цѣла Тракия и Македония минали въ предѣлитѣ на България. Само Солунъ останалъ въ ржцетѣ на Бонифаций Монферадски, но щомъ и той билъ убитъ отъ български граничари, северно отъ Гюмюрджина, Калоянъ се заелъ да превземе и Солунъ, обаче, тамъ го убилъ куманскиятъ воевода Манастрасъ, въ 1207 год.

БЪЛГАРИЯ ПРИ ИВАНЪ АСЕНЪ II (1218—1241)

Синъ на Асеня I. Иванъ Асенъ II заелъ престола като законенъ наследникъ, съ свалянето на неспособния узурпаторъ Борилъ. Първитъ 12 години отъ царуването си той прекаралъ въ миръ съ съседитъ си: Унгария, Сърбия, Епирското царство, Никейската империя и Латинската империя.

Съ победата си при Клокотница въ 1230 г. осъществилъ Велика България и възкресилъ политическитъ традиции на Симеонъ Велики съ титлата „царъ на българитъ и гърцитъ“. Солунъ е останалъ васално владение спрямо България.

Търговскиятъ договоръ съ Дубровнишката република доказва, че България е достигнала до голъмъ стопански разцвѣтъ. Първиятъ български владетелъ, който е почналъ да сѣче монети е Ив. Асенъ II; отъ него е останала и единствената златна монета на сръдновѣковна България.

2

3

4

1

1. Църквата въ с. Бояна, Софийско, строена въ 1259 г. отъ севастократора Калояна, братовчедъ на царь Константинъ Тихъ (Асенъ) 2. Образитѣ на Константинъ Асенъ и жена му Ирина, споредъ стенописа въ Боянската църква. 3. Образитѣ на севастократоръ Калояна, ктиторъ на Боянската църква и на жена му Десислава. 4. Сребърна монета отъ Михаила Шишмана.

БЪЛГАРИЯ ПРИ ИВАНЪ АЛЕКСАНДЪРЪ (1331—1371)

Иванъ Александъръ е царувалъ най-много отъ всички сръдновѣковни български царе. Като се възползвалъ отъ борбитѣ за престола въ Византия, между малолѣтния императоръ Йоанъ V Палеологъ и честолюбивия военачалникъ Ив. Кантакузенъ, Ив. Александъръ заелъ презъ 1344 г. безъ бой Пловдивъ, Станимака, Перушица, Кричимъ, Цѣпана и други крепости изъ Родопитѣ. Това е било последното разширение на България въ надвечерието на турското нашествие. При неговото царуване турцитѣ заематъ Галиполския п-въ (1354), следъ това Одринъ (1363), а отъ България — Стара-Загора (1364) и Пловдивъ (1365).

По роржка на Ив. Александъръ е била преведена Манасиевата хроника отъ XI в. Този преводъ е направенъ къмъ 1344—1345 г. и съдържа 206 пергаментни листа съ 69 миниатюри, отъ които 19 сж върху българската история.

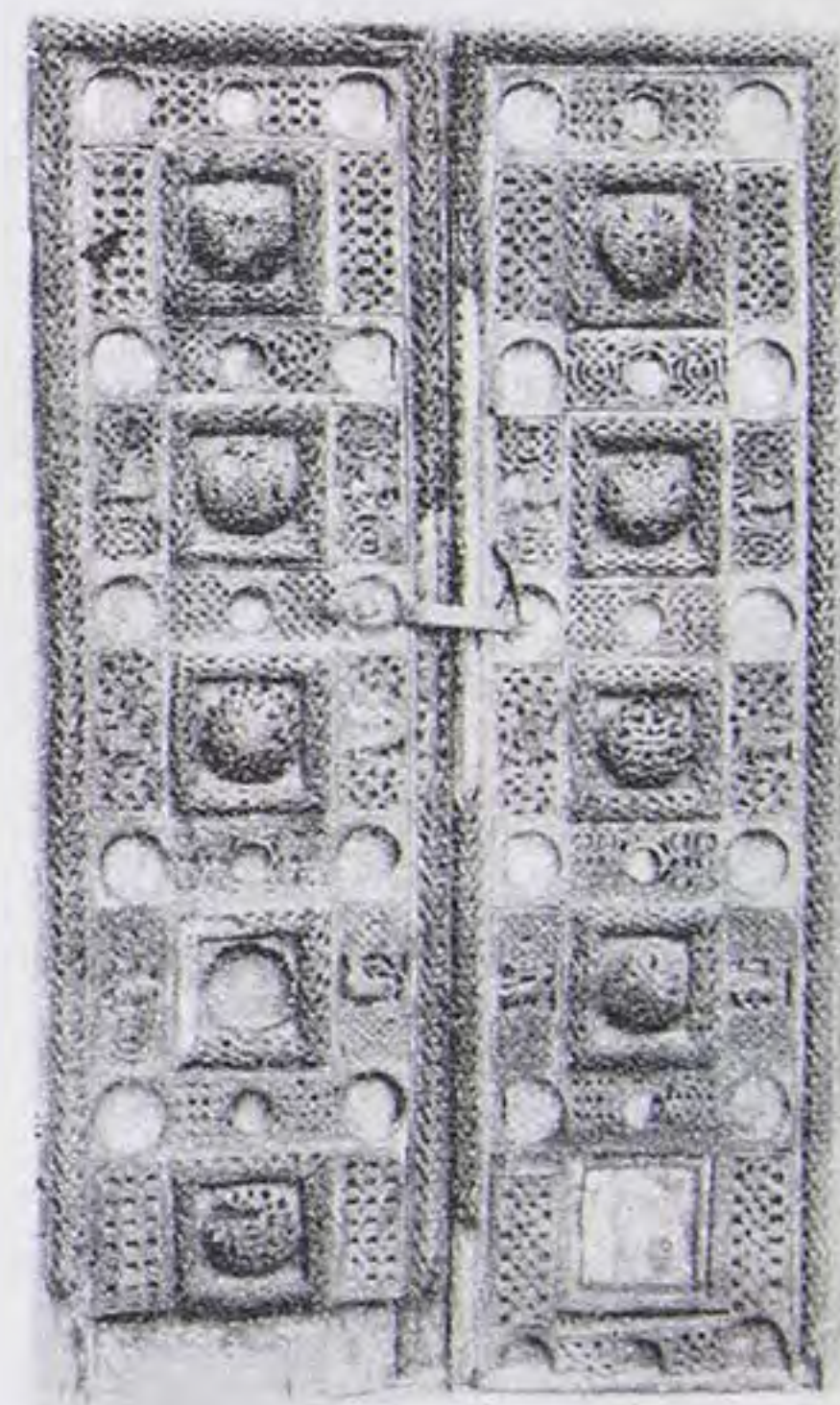
БЪЛГАРИЯ ПРИ ПОСЛЕДНИТЪ ШИШМАНОВЦИ

Презъ втората половина на XIV в., Византия, България и Сърбия нѣмали силна централна власт, нито пъкъ сж се издигнали надъ ежбитѣ за да спратъ турското нашествие на полуострова.

Наредъ съ приморското царство на Балика, Добротица и Иванко, следъ смъртта на Ив. Александъръ почватъ и борбитѣ между двамата му сина — Ив. Шишманъ и Ив. Срацимиръ. Въ 1382 год. турцитѣ превзели съ хитростъ София, а следъ 4 години и — Нишъ. Подиръ Косовската битка (1389) султанъ Баязидъ превзелъ Търновското царство на 17 юлий 1393 год.. Маджарския кралъ Сигизмундъ предприелъ походъ срещу турцитѣ при който Ив. Срацимиръ миналъ на негова страна, но Баязидъ разбилъ съюзнитѣ войски при Никополъ (1396 г.). Наскоро следъ тази победа, той превзелъ и Видинското царство (1396) и съ това България напълно била покорена.

азъ аромъ рд
 пчсхъ
 азъ сѣвастъ
 гнѣнь-внхъ прнчарн
 шнш чакѣлнчнмпо
 го злопатн
 хъ в. то в рѣ
 азъ сѣвастъ
 жакъ хъ
 вѣрь шнш манауарѣ

1. Кулата въ Рилския манастиръ, издигната въ 1335 год. отъ протосеваста Хрелъо. Сегаш-
 нитѣ сгради, съ манастирската църква, сж изградѣни между 1834—1837 год. 2. Дървена врата съ
 рѣзба отъ старата църква на Рилския манастиръ, правена презъ XIV в. 3. Марковитѣ кули надъ
 с. Варошъ до Прилепъ. 4. Надписъ върху скала при с. Боженица, Ботевградско, въ който се го-
 вори за последнитѣ борби на българитѣ срещу турцитѣ дето се споменуватъ имената на севасть
 Огнѣнь и царь Иванъ Шишманъ. 5. Изгледъ на „Бабини Видини“ кули отъ къмъ северъ, които
 въ днешниятъ си видъ сж запазени съ поправкитѣ презъ 17 в.

ЦЕНА 120 ЛЕВА

ИЗДАТЕЛСТВО „БЪЛГАРСКА КНИГА“
Росица № 12 ООФ И Я Чек: о-ка 7188